

Conditia omului de geniu Intr-o opera eminesciana: Scrisoarea I - Mihai Eminescu

Romantismul eminescian se evidentiaza nu numai In operele din a doua etapa de creatie, ci si In capodoperele de dupa 1878. Depasind la nivel tematic poezia iubirii si a naturii, Eminescu abordeaza problematica omului de geniu In texte cu continut meditativ, ce ilustreaza vizionarismul unui creator de pasteluri cosmice si dovedesc maturizarea limbajului artistic, In a treia etapa de creatie.

In primul rand, conditia omului de geniu va reprezenta o supratema a poemelor maturitatii, iar influenta filozofiei schopenhaueriene este certa: Insingurat, aflat Intr-o constanta opozitie cu superficialitatea societatii contemporane care nu se ridica la Inaltimea aspiratiilor sale, geniul este omul superior care aspira la depasirea limitelor destinului uman prin puterea mintii. Neimplinit afectiv, el Isi asuma singuratatea creatoare, In ciuda faptului ca, asemeni celorlalti muritori, este supus devenirii, trecerii ireversibile a timpului.

In al doilea rand, cateva poezii In care se regasesc aceasta tema si motivele literare care li corespund sunt Floare albastra, unde eul masculin reprezinta fiinta superioara ce dispretuieste idealul feminin de tip "carpe diem" si se defineste prin nostalgia elementelor cosmice (ceruri nalte, nori, rauri de soare) ce traduc aspiratia spre cunoastere, Luceafarul, poem alegoric ce defineste geniul ca o entitate sfasiata de contradictii adanci, Glossa, care ilustreaza codul comportamental al omului de geniu In mijlocul unei societati ce promoveaza nonvaloarea.

Scrisoarea I este o creatie de factura filozofica si apare In perioada maturitatii artistice a poetului, fiind publicata In Convorbiri literare In 1881 si facand parte din seria celor cinci Scrisori, reunite prin tema conditiei omului de geniu, ce apare In diferite ipostaze: In Scrisoarea I este batranul dascal, In Scrisoarea II - poetul In antiteza cu artistul de salon, superficial si oportunist, In Scrisoarea III - strategul, diplomatul, geniul militar, iar Scrisorile IV si V surprind geniul In raporturile sale cu dragostea, cu femeia, vazuta ca o "copie imperfecta a unui prototip nerealizabil".

Astfel, Scrisoarea I abordeaza conditia geniului In raport cu posteritatea si cu societatea, surprinzand, In tablouri grandioase, geneza si stingerea universului.

Pe langa acest aspect principal, In poem regasim si teme secundare precum natura terestra si cosmica, maretia spectacolului universal, ciclicitatea existentei, nasterea si stingerea universului, fragilitatea si efemeritatea fiintei umane. Alcatuita din cinci tablouri, poezia construieste In incipit un cadrul nocturn tipic romantic, propice meditatiei, dominat de motivul lunii, astrul tutelar si martor al timpului universal In raport de opozitie cu cel individual ("Doar ceasornicul urmeaza lung-a timpului carare"). Luna favorizeaza trecerea din planul real In cel ireal, visul fiind un motiv ce ilustreaza facultatea principala a romanticilor: reveria cu rol terapeutic si compensatoriu, cultivarea spiritului oniric. In acest tablou larg dimensionat, In care metaforele-simbol sugereaza spatii infinite, se insereaza dreptat meditatiea poetului despre conditia omului de geniu.

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

Cel de-al doilea tablou incepe cu invocatia lunii, care astfel devine laitmotiv: astru tutelar, luna stapaneste natura cosmica si terestra, iar imensitatea universului este ilustrata prin motive precum "pustiuri", "codri", "mari", "tarmuri", "palate", "cetati", "case", perspectiva restrangandu-se In enumerarea lor pana la introducerea In imaginarul romantic a ipostazelor umane. Astfel, luna egalizeaza destinele In fata mortii, Incat atentia eului liric se concentreaza asupra unor figuri antitetice: rege-sarac, superficial ("Unul cauta-n oglinda de-si bucleaza al sau par") - profund ("Altul cauta In lume si In vreme adevar"), negustorul preocupat de aspectul material al lumii ("Iara altu-mparte lumea de pe scandura tarabii / Socotind cat aur marea poart-n negrele corabii") - batranul dascal, preocupat de valorile spiritului. Aparitia batranului dascal este, asadar, anticipata de alte ipostaze umane, cu rolul de a crea gradat o antiteza Intre superficialitatea celorlalte destine si cel al omului de geniu. Batranul dascal este portretizat antitetic prin opozitia dintre saracia exterioara ("haina roasa-n coate", "halatul vechi", "uscativ asa cum este, garbovit si de nimic") si bogatia interioara ("Universul fara margini e In degetul lui mic/ Caci sub fruntea-i viitorul si trecutul se Incheaga..."). Daca luna reprezinta un simbol al cunoasterii universale, li corespunde In plan terestru ipostaza geniului.

In plus, adevarata frumusetate a omului de geniu este dezvoltata In tabloul al III-lea caci prin puterea mintii si prin dorinta de a cuprinde spiritual universul el imagineaza tablourile succesive ale evolutiei universului, aflat Intr-o eterna devenire. Eminescu devine, prin aceste secvente poetice, creatorul pastelului cosmic In literatura romana. Dezamagit de prezent, de societatea contemporana meschina, omul de geniu imagineaza evolutia ciclica a universului, de la nastere pIna la revenirea la starea de increat. Tabloul este ilustrativ si pentru vizionarismul romantic, eul liric fiind creatorul unor lumi imaginare descrise In imagini de o plasticitate ce da concretete chiar si realitatilor abstracte.

Texte din mitologia indiana, cum ar fi Imnul creatiunii. Rig-Veda (Cartea a X-a), dar si surse filozofice precum modelul cosmologic kantian, conform caruia universul se compune dintr-o succesiune de lumi ce se nasc si mor continuu, stau la baza acestui tablou. Prima etapa o reprezinta "eterna pace", linistea de dinaintea creatiei, descrisa de Eminescu prin procedee inedite: repetitiile de tip parigmenon (cuvinte care pornesc de la acelasi radical: "fiinta/nefiinta", "patruns/nepatruns", "nu s-acundea / era ascuns", "nefacute/ desface"), alternarea afirmatiilor si a negatiilor si procedeul definitiilor negative ("Fiinta nu era, nici nefiinta", "totul era lipsa de viata si vointa", "nu s-ascundea nimica, desi tot era ascuns"), interogatiile retorice care sporesc dramatismul secventei ("Fu prapastie? Genune? fu noian Intins de apa?"), metaforele sau epitetetele insolite confera plasticitate descrierii.

Imobilitatea eternei paci este anulata de nasterea Universului dintr-un unu primordial, urmata de evolutia paralela a multiplelor lumi, prezentata metaforic Intr-un paralelism sintactic: "De-atunci negura eterna se desface In fasii, / De atunci rasare lumea, luna, soare si stihii / De atunci si pana astazi colonii de lumi pierdute...". In antiteza cu maretia spectacolului cosmic, lumea terestra este supusa efemeritatii si fragilitatii, poetul dezvoltand o serie de sintagme precum "noi, copii ai lumii mici", "musunoaie de furnici", "microscopice popoare", "musti de-o zi", "o clipa sususpendata",

Referate

Referate, Comentarii, Eseuri, Caracterizari
<http://referatenoi.ro>

"pulbere", care accentueaza nimicnicia conditiei umane In raport cu perenitatea ordinii cosmice, geniul fiind constient de limitele existentei sale.

Viziunea apocaliptica legata se moartea universală constituie ultima secventa poetica a acestui tablou, poetul aglomerand o serie de procedee semantice: epitetul cromatic si personificator "soare trist si ros", comparatia "se-nchide ca o rana printre nori Intunecosi", metafora "catapeteasma lumii" anticipa gradat, prin climax, imaginea extinctiei totale: "Timpul mort si-ntinde trupul si devine vesnicie". Ca In orice evolutie circulara, ciclica, dezechilibrul cosmic este urmat de revenirea la "eterna pace", care primeneste principiile primordiale pentru Inceputul unei noi varste.

Nu In ultimul rand, antitezele geniu-contemporani (tabloul Inmormantarii) si geniu-posteritate (imaginea tanarului pedant, care cerceteaza opera batranului dascal peste timp) din tabloul al patrulea confirma viziunea schopenhaueriana a poetului asupra conditiei geniului, condamnat la singuratate si nefericire. Se remarca o schimbare de ton, astfel Incat satira la adresa societatii contemporane si a posteritatii, incapabile sa valorizeze puterea creatoare si vizionara a geniului, reprezinta un element clasic In aceasta meditatie romantica. Spre deosebire de "Numai poetul", In care se proclama nemurirea creatorului gratie operei sale care Invinge timpul, In acest poem generatiile urmatoare, suficiente si superficiale, vor minimaliza eforturile batranului dascal, reducandu-i existenta la elementele legate de eul concret si ignorand In mod intentionat, cu malitiozitate si invidie, maretia sa spirituala.

Ultimul tablou reia, In mod simetric, versuri din cel de-al doilea. Laitmotivul lunii revine, sintetizand toate semnificatiile pe care le-a avut de-a lungul poemului: astru tutelar ce egalizeaza destinele terestre, simbol al cunoasterii universale, element ce favorizeaza revenirea din planul ireal In cel real.

In concluzie, batranul dascal din poezia Scrisoarea I se Incadreaza tipologiei romantice a geniului prin ipostaza sa contemplativa, meditativa si vizionara, prin singuratate, prin antiteza cu societatea al carei destin este supus trecerii ireversibile a timpului, prin asumarea conditiei supuse devenirii si efemeritatii. Reprezentant al romantismului Inalt, Eminescu face din tema geniului o coordonata esentiala a imaginarului sau.